

ที่ นร 0711/ 8455

สำนักงบประมาณ

ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพฯ 10400

16 มีนาคม 2549

เรื่อง ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0503/ว(ล) 7842 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2548

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานสรุปผลการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจตามข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 พ.ศ. ของวุฒิสภา

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่าคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับ
ทราบข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
เพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 พ.ศ. และมอบให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่
เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาว่าสมควรดำเนินการในเรื่องใดได้หรือไม่ประการใด แล้วแจ้งให้สำนัก
งบประมาณทราบโดยตรงเพื่อจัดทำความเห็นรวมเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

สำนักงบประมาณได้รวบรวมและจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของส่วนราชการ
และรัฐวิสาหกิจตามข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว
ดังรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวุฒิพันธุ์ วิชัยรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

สำนักนโยบายและแผนงบประมาณ

โทร. 0 2273 9357 , 0 2273 9871

โทรสาร 0 2273 9334

policy@bbmail.bb.go.th

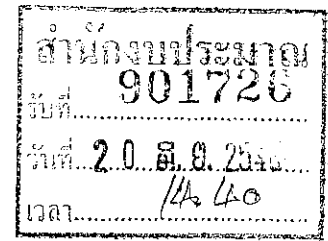
รายงานสรุปผลการดำเนินงาน
ของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจตามข้อสั่งเกต
ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติ
งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 พ.ศ.
ของวุฒิสภา

สำนักงบประมาณ
กุมภาพันธ์ 2549

สารบัญ

หน้า

• หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	ก
หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0503 / ว(ล) 7842	(1)
ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2548 เรื่อง ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ	
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ	
พ.ศ. 2548 พ.ศ.	
• รายงานสรุปผลการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ	ข
ตามข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่าง	
พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ	
พ.ศ. 2548 พ.ศ.	
1. ประมาณการรายได้	1
2. เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น	4
3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์	
การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ สำหรับผู้ว่าราชการจังหวัด	6
4. ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชน	13
5. ค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความยากจนของประชาชน	16
6. เงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการตามมาตรการ	26
แก้ไขปัญหาภัยแล้ง	

ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ล)๗๘๔๒

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง ข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ พ.ศ.

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๔๗
ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ด่วนที่สุด ที่ สว ๐๐๐๗/๒๕๕๐
ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และเอกสารประกอบ

ตามที่ได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับญัตติ รายงาน และข้อสังเกต
ของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาส่งญัตติ
รายงาน และข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณา
ว่าสมควรจะดำเนินการในเรื่องใดได้หรือไม่ ประการใดก่อน โดยในกรณีที่มีส่วนราชการและหน่วยงาน
ของรัฐเกี่ยวข้องหลายแห่ง ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณากำหนดให้มีหน่วยงานกลาง
ในการรวบรวมผลการดำเนินการตามญัตติ รายงาน และข้อสังเกตดังกล่าวของส่วนราชการและหน่วยงาน
ของรัฐที่เกี่ยวข้องมาสรุป แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป นั้น

บัดนี้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ส่งข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ พ.ศ.
มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อสังเกตดังกล่าวเกี่ยวข้องกับ
กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัด
สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน ก.พ.ร.

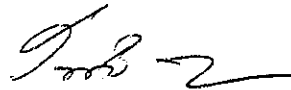
/สำนักงบประมาณ ...

(2)

สำนักงบประมาณ และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จึงขอให้หน่วยงานดังกล่าว รับไปพิจารณาดำเนินการ โดยให้สำนักงบประมาณเป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมผลการดำเนินการ แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

จึงเรียนมา เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ผลเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้ กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พิจารณาดำเนินการในเรื่องนี้ด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นางโฉมศรี อารยะศิริ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๒๔๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๘-๙

๐ ๒๒๔๐ ๙๐๕๕

โทรสาร ๐ ๒๒๔๐ ๙๐๕๘

(N059/D/บัญชีงาน/ส)

ด่วนที่สุด

ที่ สว ๐๐๐๗/ ๒๕๔๕๐

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๖

พฤษภาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ข้อเสนอของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อเสนอของคณะกรรมการ

เนื่องจากในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ พ.ศ. คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไว้บางประการ และในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญทั่วไป) วันอังคารที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นด้วยกับข้อสังเกตนั้น

จึงส่งข้อสังเกตดังกล่าวมาตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔
ข้อ ๑๑๕ วรรคสอง

ขอแสดงความนับถือ

(นางมลลิกา ลับไพรี)

รองเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการวุฒิสภา

สำนักการประชุม

โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๖๒๙๐ ต่อ ๑๑๙

โทรสาร ๐ ๒๖๖๘ ๖๒๙๐ ต่อ ๑๒๐

สำเนาถูกต้อง

(นายธีรพงศ์ คุ่มรุ่งเรือง)

นิติกร

สำนักนิติกรรม

ข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญ
พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๕๘ พ.ศ.

๑. งบประมาณการรายได้

จากการประมาณการภาวะเศรษฐกิจ ปี ๒๕๕๘ ที่ขยายตัวลดลงจากร้อยละ ๗.๕ เป็นร้อยละ ๕.๕ - ๖.๕ แต่ในขณะเดียวกันรัฐบาลประมาณการการจัดเก็บรายได้ในครึ่งปีหลังของปี ๒๕๕๘ เพิ่มขึ้น ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท และนำมาจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงไม่น่าจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเมื่อรัฐสภานุมัติงบประมาณดังกล่าวไปแล้ว หากหน่วยงานจัดเก็บไม่สามารถจัดหารายได้ตามที่ประมาณการไว้ ก็จะเป็นภาระในการหารายได้สำหรับมาใช้จ่ายตามงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จึงควรปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ รวมทั้งระบบฐานข้อมูลทางเศรษฐกิจเพื่อให้การประมาณการรายได้มีความแม่นยำ ใกล้เคียงข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดทำงบประมาณประจำปีเป็นไปอย่างเหมาะสม ไม่ต้องมีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมจนกลายเป็นประเพณีปฏิบัติของรัฐบาล

รัฐบาลควรให้ความสนใจหนี้สินภาคประชาชนที่เพิ่มมากขึ้นโดยตลอดไม่ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มของ GDP เท่านั้น รวมทั้งข้อมูลหนี้สาธารณะจำนวน ๓.๑ ล้านล้านบาท ควรเปิดเผยต่อสาธารณชนให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนรับทราบและตระหนักร่วมกันเกี่ยวกับสถานะที่แท้จริงของประเทศ

การเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายที่ผ่านมามีอัตราการเบิกจ่ายจริงค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๗ เช่น รายการค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ จำนวน ๕๙,๐๐๐ ล้านบาท มีการเบิกจ่ายต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ จึงควรเร่งรัดให้มีการบริหารจัดการการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถดำเนินการเบิกจ่ายได้ตามที่กำหนดไว้

๒

๒. เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วในงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ บางรายการไม่ได้มีลักษณะฉุกเฉินหรือจำเป็นอย่างแท้จริง จึงไม่ควรใช้จ่ายงบประมาณรายการนี้เพื่อการดำเนินงานตามปกติของส่วนราชการที่สามารถกำหนดแผนงานไว้ได้ตามปีงบประมาณปกติ

นอกจากนี้งบกลาง เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นดังกล่าวเป็นงบประมาณที่ไม่ได้แสดงรายละเอียดไว้ในขั้นตอนการขออนุมัติงบประมาณ ทำให้รัฐสภาไม่มีโอกาสพิจารณาการใช้จ่ายงบประมาณ จึงถูกกำหนดโดยฝ่ายบริหาร ซึ่งทำให้ส่วนราชการต่างๆ ขอใช้งบประมาณหรือใช้มติคณะรัฐมนตรีเพื่อขอใช้งบประมาณในส่วนนี้โดยไม่เหมาะสม ดังนั้น สำนักงบประมาณจะต้องยึดถือ

หลักเกณฑ์ของการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อจัดสรรให้เฉพาะกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นอย่างเคร่งครัดเท่านั้น หากไม่มีความจำเป็นอย่างแท้จริงก็ไม่ควรจัดสรรงบดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยรวม

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๗ ที่กำหนดให้ “ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณเป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้ใช้จ่ายงบกลางๆ ภายในวงเงิน ๑๐ ล้านบาท สำหรับรายการใช้จ่ายที่เกินวงเงิน ๑๐ ล้านบาท ให้สำนักงานงบประมาณพิจารณานำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน โดยหากนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรจะเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติหลักการก่อนก็ได้ โดยเฉพาะโครงการหรือแผนงานที่มีวงเงินเกินกว่า ๑๐๐ ล้านบาท ทั้งนี้ไม่รวมถึงกรณีที่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ” กรณีดังกล่าวเป็นการมอบอำนาจให้นายกรัฐมนตรีเท่านั้น จึงไม่น่าจะเป็นการเหมาะสม ควรกำหนดให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้อนุมัติวงเงินดังกล่าว เพื่อเป็นการร่วมกันรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร

๓. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ สำหรับ

ผู้ว่าราชการจังหวัด

ควรมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการในปีที่ผ่านมาว่ามีความสมประโยชน์คุ้มค่าเพียงใด นอกจากนี้ควรมีการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการในพื้นที่เดียวกันทั่วประเทศ เพื่อให้มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ทันสถานการณ์อย่างเป็นระบบ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดควรจะต้องทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานและกำกับดูแลการทำงานของทุกส่วนราชการในจังหวัด ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามหลักการของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการด้วย

การกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณให้กับจังหวัดต่าง ๆ ควรมีลักษณะที่กระจายตัวไม่กระจุกในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมากเกินไป โดยเน้นการแก้ปัญหาและสามารถพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยรวม และควรระมัดระวังการนำงบประมาณไปแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ โดยให้คำนึงถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๐ ด้วย และควรมีกลไกเพื่อตรวจสอบการทำงานอย่างใกล้ชิด โดยหน่วยงานที่เป็นกลาง เพื่อมิให้เกิดความสูญเสียและเป็นช่องทางการทุจริต เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานงบประมาณ และกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วย

๔. ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชน

ควรมีระบบสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของการถือหุ้นของกองทุน เพื่อให้มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของและมีความเต็มใจที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบการทำงาน ซึ่งจะช่วยลดความรั่วไหลของการใช้จ่ายและทำให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชน (SML) ที่ดำเนินงานโดยจัดสรรงบประมาณโดยตรงให้กับหมู่บ้านและชุมชนต่างๆ ควรมีการกำหนดกรอบทิศทางของการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการออกแบบระบบการบริหารจัดการที่สร้างความรับผิดชอบในการใช้จ่ายงบประมาณ มีการถ่วงดุลตรวจสอบจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรมีมาตรการในการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม เพื่อเป็นหลักประกันให้งบประมาณที่จัดสรรไปเกิดมรรคผลและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

งบประมาณที่จัดสรรให้กับโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชน (SML) มีลักษณะที่เข้าช้อนกับงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การดำเนินการจึงต้องมีความรอบคอบ มีการรอบการดำเนินงานที่ตั้งอยู่บนหลักการของเหตุผล และระบบคุณธรรม มีใช้หลักการเพื่อเปรียบเทียบหรือผลประโยชน์ทางการเมือง ทั้งนี้ ในการดำเนินการตามโครงการควรมีการประชาสัมพันธ์ และสร้างความพร้อมให้ประชาชนในชุมชนและหมู่บ้านในการใช้จ่ายงบประมาณก่อน เพราะมีเช่นนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านภาระหนี้สินให้กับประชาชน ซึ่งเป็นการก่อปัญหาระยะยาวและไม่เป็นการรักษาวินัยทางการเงินให้กับประชาชนหรือชุมชน

๕. ค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความยากจนของประชาชน

งบประมาณที่จัดสรรเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล มีลักษณะเป็นงบเหี่ยวอาทรที่แจกจ่ายให้ประชาชน จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างยั่งยืน ควรสนับสนุนให้ประชาชนมีวิถีคิด และสามารถพึ่งตนเองในการแก้ไขปัญหาได้

สาเหตุหลักของปัญหาความยากจนมี ๒ ประการ คือ ความยากจนที่เกิดจากตัวประชาชนเอง และความยากจนที่เกิดจากการที่บุคลากรภาครัฐแสวงหาผลประโยชน์จากความยากจนของประชาชน ดังนั้น วิธีการแก้ไขจึงควรแก้ไขที่สาเหตุ โดยการพัฒนากระบวนการศึกษาให้ประชาชนในสังคมได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง มีการปลูกฝังให้ประชาชนมีวินัย มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ และการป้องกันปราบปราม พัฒนาระบบการทำงานของระบบราชการให้เป็นข้าราชการที่ปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต นอกจากนี้ ควรจะต้องเร่งรัดให้เกิดองค์กรภาคประชาชนในการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง และควรมีการวางระบบประกันสังคมที่ครอบคลุมไปถึงประชาชนทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะภาคการเกษตร

งบประมาณในการแก้ไขปัญหาความยากจนไม่มีรายละเอียดโครงการเป็นการตั้งงบประมาณเป็นยอดรวม (Lumpsum) เพื่อให้รัฐสภาอนุมัติ นอกจากนั้น มีลักษณะเป็นงบที่สามารถนำไปดำเนินงานได้ในทุกเรื่อง เนื่องจากสามารถนำมาเชื่อมโยงกับการแก้ไขความยากจนได้ทั้งสิ้น ดังนั้น ในการพิจารณางบประมาณของฝ่ายนิติบัญญัติจึงควรต้องมีข้อมูลเพื่อพิจารณาในรายละเอียดของการใช้จ่าย ว่ามีการจัดสรรให้หน่วยงานใด ใช้จ่ายในเรื่องใด และเบิกจ่ายไปแล้วเท่าใด เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งบประมาณในการแก้ไขปัญหาความยากจนมีค่าใช้จ่ายในแต่ละด้านซ้ำซ้อนกับภารกิจปกติของส่วนราชการ เช่น ค่าใช้จ่ายด้านการบริหารจัดการ งานด้านการส่งเสริมอาชีพ งานด้านการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน ที่มีการขยายกิจกรรมของการดำเนินงานครอบคลุมถึงเรื่องเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งน้ำ และระบบระบายน้ำ การพัฒนาปรับปรุงดิน เป็นต้น ซึ่งควรนำไปดำเนินงานในภารกิจปกติของหน่วยงาน

๖. เงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

งบประมาณของท้องถิ่นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ แต่ในทางปฏิบัติมักจะส่งผลถึงประชาชนน้อย เนื่องจากมีผลประโยชน์แอบแฝง ประกอบกับบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีศักยภาพในการบริหารงานที่จำกัด ดังนั้น จึงควรมีการตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดซื้อจัดจ้าง การประมูลงาน การส่งมอบงาน การตรวจรับงาน ให้มีความโปร่งใสและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน

ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง เพื่อให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างโปร่งใสและเป็นธรรม

ถูกต้องตามมติของวุฒิสภา

(นายรพีพงศ์ ภูษณภิรมย์)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติ

สำนักงานประชุม

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๖.

รายงานสรุปผลการดำเนินงานของส่วนราชการและ
รัฐวิสาหกิจตามข้อสั่งเกตของคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาศึกษา ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
เพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ. ศ. 2548 พ. ศ.

รายงานสรุปผลการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ
ตามข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติ
งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 พ.ศ.

1. งบประมาณการรายได้

ข้อสังเกต

จากการประมาณการภาวะเศรษฐกิจปี 2548 ที่ขยายตัวลดลงจากร้อยละ 7.5 เป็นร้อยละ 5.5 – 6.5 แต่ในขณะเดียวกันรัฐบาลประมาณการการจัดเก็บรายได้ในครึ่งปีหลังของปี 2548 เพิ่มขึ้น 50,000 ล้านบาท และนำมาจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 จึงไม่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเมื่อรัฐสภาอนุมัติงบประมาณดังกล่าวไปแล้ว หากหน่วยงานจัดเก็บไม่สามารถจัดหารายได้ตามที่ประมาณการไว้ ก็จะเป็นภาระในการหารายได้สำหรับมาใช้จ่ายตามงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จึงควรปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ รวมทั้งระบบฐานข้อมูลทางเศรษฐกิจเพื่อให้การประมาณการรายได้มีความแม่นยำ โกล้เพียงข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดทำงบประมาณประจำปีเป็นไปอย่างเหมาะสม ไม่ต้องมีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมจนกลายเป็นประเพณีปฏิบัติของรัฐบาล

รัฐบาลควรให้ความสนใจหนี้สินภาคประชาชนที่เพิ่มมากขึ้นโดยตลอด ไม่ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มของ GDP เท่านั้น รวมทั้งข้อมูลหนี้สาธารณะ จำนวน 3.1 ล้านล้านบาท ควรเปิดเผยต่อสาธารณชนให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนรับทราบและตระหนักร่วมกันเกี่ยวกับสถานะที่แท้จริงของประเทศ

การเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายที่ผ่านมามีอัตราการเบิกจ่ายจริงค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม พ.ศ. 2547 เช่น รายการค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ จำนวน 59,000 ล้านบาท มีการเบิกจ่ายต่ำกว่าร้อยละ 50 จึงควรเร่งรัดให้มีการบริหารจัดการการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถดำเนินการเบิกจ่ายได้ตามที่กำหนดไว้

ผลการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ตามข้อสั่งเกิดของคณะกรรมการฯ ตามที่ได้รับรายงาน

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงบประมาณ

จากการที่ภาวการณ์เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในปี 2548 แม้จะปรับลดจากร้อยละ 7.5 เป็นร้อยละ 5.5 – 6.5 ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาแล้วแนวโน้มการจัดเก็บรายได้ในช่วงที่ผ่านมา (ในช่วง 8 เดือนที่ผ่านมาในขณะนั้น) ภาพรวมเศรษฐกิจก็ยังขยายตัวในระดับที่น่าพอใจ จึงคาดว่ารัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้ตามที่คาดการณ์ไว้ จำนวน 1,250,000 ล้านบาท อย่างแน่นอน

สำหรับการบริหารจัดการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2548 เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมในการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณ และแนวทางการบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 และปีต่อ ๆ ไป ดังนี้

1.1 เมื่อร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร วาระที่ 1 ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจดำเนินงาน ดังนี้

(1) วางแผนการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการ

(2) เตรียมการตรวจสอบเป้าหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติ

(3) เตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการตามผลผลิต / โครงการ เช่น สำรวจออกแบบ กำหนดลักษณะ และจัดกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เป็นต้น

1.2 เมื่อร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร วาระที่ 3 ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจดำเนินการ ดังนี้

(1) ปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน และจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายการให้บริการ ผลผลิต / โครงการ และงบประมาณ

(2) เริ่มดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535

1.3 เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีบังคับใช้ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเบิกจ่ายงบประมาณตามวงเงินที่ได้รับจัดสรร และแผนการปฏิบัติงานเบิกจ่ายงบประมาณตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ

2. ให้สำนักงานประมาณกำหนดกลไกร่วมกับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในการติดตามตรวจสอบ เปรียบเทียบ ผลการดำเนินงานและผลการเบิกจ่ายงบประมาณ รายจ่ายลงทุน โดยให้ประสานกับกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบเป็นประจำทุก ๆ เดือน

3. ให้สำนักงานประมาณพิจารณาปรับปรุงกลไกการปฏิบัติงานภายใน เพื่อให้อนุมัติงบประมาณรวดเร็วและคล่องตัว และกำหนดกลไกประสานงาน ชี้แจง แนะนำ และอำนวยความสะดวกกับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงบประมาณ

กระทรวงการคลัง

1. การประมาณการทางเศรษฐกิจที่ใช้เป็นฐานสำหรับการประมาณการรายได้รัฐบาล เพื่อการจัดทำกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นการประมาณการล่วงหน้าประมาณ 1 ปี โดยเป็นการพิจารณาร่วมกัน 3 หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งได้ประมาณการอย่างระมัดระวังและรอบคอบตามหลักวิชาการ โดยพิจารณาถึงการประมาณการสถานะเศรษฐกิจในเวลานั้น ทั้งนี้การขยายตัวของภาวะเศรษฐกิจที่ใช้เป็นข้อสมมติฐานในการประมาณการรายได้นั้น จะใช้ประมาณการอัตราการขยายตัวของภาวะเศรษฐกิจที่เป็น Nominal GDP (Real GDP + อัตราเงินเฟ้อ) สำหรับการประมาณการรายได้จะคำนึงถึงศักยภาพการจัดเก็บ รายได้เป็นสำคัญ รวมทั้งมีการติดตามผลการจัดเก็บรายได้ อย่างสม่ำเสมอเพื่อพิจารณาปรับปรุงแนวโน้มการจัดเก็บรายได้ เพื่อประเมินสถานการณ์การจัดเก็บรายได้ที่แท้จริง และให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

อย่างไรก็ดี ภาพรวมของการจัดเก็บรายได้รัฐบาลปีงบประมาณ 2548 กระทรวงการคลังจัดเก็บรายได้สุทธิจำนวน 1,255,926 ล้านบาท สูงกว่าที่ได้ประมาณการไว้ (รวมงบเพิ่มเติมแล้ว) 1,250,000 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.5 กล่าวได้ว่าเป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้

2. การเผยแพร่ข้อมูลหนี้สาธารณะ ในปัจจุบันสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะได้เผยแพร่สถานะหนี้สาธารณะและผลการดำเนินการบริหารจัดการหนี้สาธารณะผ่านสื่อมวลชนทุกเดือน โดยมีการแถลงข่าวเป็นประจำประมาณในอาทิตย์ที่ 2 ของเดือน นอกจากนี้ยังได้เผยแพร่ข้อมูลผ่านทางระบบ Internet ของกระทรวงและสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

3. การเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 เป็นต้นมา มีอัตราการเบิกจ่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 89.2 ของวงเงินงบประมาณในปีงบประมาณ 2544 เป็นร้อยละ 91.2 ในปีงบประมาณ 2548 สำหรับการเบิกจ่ายงบกลางจากงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 จำนวน 59,000 ล้านบาท ซึ่งมีอัตราการเบิกจ่ายที่ต่ำ ได้มีการเร่งรัดให้มีการเบิกจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2548 กำหนดมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณของปีงบประมาณ 2546 และ 2547 ที่ได้รับอนุมัติให้กู้เงินไว้

เบิกเหลื่อมปี โดยให้ส่วนราชการเร่งดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 กันยายน 2548 และสามารถขอขยายการเบิกจ่ายไปได้ไม่เกินวันที่ 31 ธันวาคม 2548 ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น

2. เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

ข้อสังเกต

เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วในงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 บางรายการไม่ได้มีลักษณะฉุกเฉินหรือจำเป็นอย่างแท้จริง จึงไม่ควรใช้จ่ายงบประมาณรายการนี้เพื่อการดำเนินงานตามปกติของส่วนราชการที่สามารถกำหนดแผนงานไว้ได้ตามปีงบประมาณปกติ

นอกจากนี้บางกลาง เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นดังกล่าวเป็นงบประมาณที่ไม่ได้แสดงรายละเอียดไว้ในขั้นตอนการขออนุมัติงบประมาณ ทำให้รัฐสภาไม่มีโอกาสพิจารณาการใช้จ่ายงบประมาณ จึงถูกกำหนดโดยฝ่ายบริหาร ซึ่งทำให้ส่วนราชการต่างๆ ขอใช้งบประมาณหรือใช้มติคณะรัฐมนตรีเพื่อขอใช้งบประมาณในส่วนนี้โดยไม่เหมาะสม ดังนั้น สำนักงบประมาณจะต้องยึดถือหลักเกณฑ์ของการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อจัดสรรให้เฉพาะกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นอย่างเคร่งครัดเท่านั้น หากไม่มีความจำเป็นอย่างแท้จริงก็ไม่ควรจัดสรรงบดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยรวม

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2547 ที่กำหนดให้ “ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้ใช้จ่ายงบกลางฯ ภายในวงเงิน 10 ล้านบาท สำหรับรายการใช้จ่ายที่เกินวงเงิน 10 ล้านบาท ให้สำนักงบประมาณพิจารณานำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน โดยหากนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรจะเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติหลักการก่อนก็ได้ โดยเฉพาะโครงการหรือแผนงานที่มีวงเงินเกินกว่า 100 ล้านบาท ทั้งนี้ ไม่รวมถึงกรณีที่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ” กรณีดังกล่าวเป็นการมอบอำนาจให้นายกรัฐมนตรีเท่านั้น จึงไม่น่าจะเป็นการเหมาะสมควรกำหนดให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้อนุมัติวงเงินดังกล่าวเพื่อเป็นการร่วมกันรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร

**ผลการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ตามข้อสังเกตของคณะกรรมการการ
ตามที่ได้รับรายงาน**

.....

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงบประมาณ

1. การตั้งงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 และที่แก้ไขเพิ่มเติมที่บัญญัติว่า “งบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมที่ขอตั้งจะมี งบกลางแยกต่างหากจากงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจก็ได้ และจะกำหนดให้มี รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นในงบกลางนั้นก็ได้” ดังนั้น รายจ่ายงบกลางจึง หมายถึง รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจทั่วไปเบิกจ่าย โดยไม่ได้ตั้งไว้ให้ ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่งโดยเฉพาะ ฉะนั้น รายจ่ายงบกลางนี้ กฎหมายวิธีการ งบประมาณ พ.ศ. 2502 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงได้กำหนดให้แยกตั้งงบประมาณไว้เป็นมาตรการหนึ่ง ต่างหากจากงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ นอกจากนั้นรายจ่ายงบกลางจะมี รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อเตรียมไว้ในกรณีที่มีเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือ จำเป็นและไม่ได้ตั้งงบประมาณปกติหรืองบประมาณปกติมีไม่เพียงพอและมีเหตุจำเป็นทำให้ต้องใช้ จ่ายงบประมาณโดยเร็ว ก็สามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการบริหารราชการของ ฝ่ายบริหารในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นได้

สำหรับคำว่า “จำเป็น” หมายถึง มีเหตุการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น ทำให้รัฐบาลจะต้องใช้ จ่ายเงินงบประมาณเพื่อดำเนินการแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์นั้น ๆ เช่น กรณีการเกิดภัยพิบัติหรือ สาธารณภัย ซึ่งรัฐบาลมิได้ตั้งงบประมาณเพื่อการดังกล่าวไว้ ก็สามารถใช้จ่ายจากเงินงบกลาง รายการ ดังกล่าวได้ อนึ่ง ความจำเป็นนั้นจะต้องพิจารณาเป็นรายการกรณีตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งไม่อาจ คาดหมายได้ล่วงหน้า และมีความต้องการในการใช้จ่ายเงินเพื่อแก้ไขปัญหา หรือมีนโยบายของรัฐบาล ที่เกิดขึ้นระหว่างปีและมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณเพื่อดำเนินการตามนโยบาย

2. สำหรับกรณีการใช้งบประมาณรายจ่ายงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็น โดยปกติจะจัดสรรให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีความจำเป็นเร่งด่วนจะต้องใช้จ่ายเงิน มิฉะนั้น จะเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ และรายการนั้นมิได้ตั้งงบประมาณปกติไว้ หรือตั้งไว้แต่ไม่ เพียงพอ กรณีเช่นนี้ ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจก็อาจขอใช้เงินงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อ กรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นได้ แต่จะต้องเสนอเรื่องให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดพิจารณาเหตุผลความจำเป็นก่อน เว้นแต่กรณีที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการไว้แล้ว

อย่างไรก็ดี การใช้จ่ายเงินรายการเงินสำรองเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นนั้น คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2547 กำหนดให้ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเป็น

ผู้พิจารณาอนุมัติให้ใช้จ่ายงบกลางฯ ภายในวงเงิน 10 ล้านบาท สำหรับรายการใช้จ่ายที่เกินวงเงิน 10 ล้านบาท ให้สำนักงบประมาณพิจารณานำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน หากนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรจะเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติหลักการก่อนก็ได้ โดยเฉพาะโครงการหรือแผนงานที่มีวงเงินเกินกว่า 100 ล้านบาท และนอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้กำชับให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใช้จ่ายเงินสำรองจ่ายเฉพาะเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นที่ต้องดำเนินการเท่านั้น และได้ขอให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเตรียมการขอตั้ง งบประมาณปกติสำหรับงาน โครงการหรือแผนงานไว้ล่วงหน้า หรืออาจเสนอขอแปรญัตติงบประมาณเพิ่มเติมในกรณีที่ไม่สามารถขอ งบประมาณรายจ่ายได้ทันเวลา เพื่อให้รายจ่ายงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายได้ใช้จ่ายเฉพาะกรณีที่ ฉุกเฉินหรือจำเป็นอย่างแท้จริงเท่านั้น

ทั้งนี้ ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้การใช้จ่าย งบประมาณรายจ่ายงบกลางฯ ให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ โดยให้แสดงรายละเอียด งบประมาณรายจ่ายงบกลางที่จะขอไปใช้ในแผนงบประมาณ ผลผลิต โครงการ หรือรายการใดจะ เบิกจ่ายในงบรายจ่ายใดเป็นจำนวนเท่าใด และหรือจะนำไปใช้ในการสนับสนุนเป้าหมายการให้บริการ กระทรวงเป้าหมายใด หรือแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการใด รวมทั้งให้แสดงแผนการใช้จ่ายเงิน งบกลางดังกล่าวเป็นรายเดือนอย่างชัดเจน และให้ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นในการขอใช้งบประมาณ รายจ่ายงบกลาง เพื่อพิจารณาอนุมัติให้ใช้จ่ายเฉพาะกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นอย่างแท้จริงด้วย

ดังนั้น ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2548 และมติคณะรัฐมนตรี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้งบประมาณรายจ่ายงบกลางข้างต้น จึงมีมาตรการในการควบคุม การใช้ จ่ายงบประมาณงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อให้การใช้จ่าย งบประมาณสอดคล้องกับหลักการตั้งงบกลางรายการดังกล่าว และเพื่อให้การใช้จ่ายงบกลางรายการ ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับเป้าหมายให้บริการกระทรวง หรือแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ รวมทั้งจะต้องจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินงบกลางที่ขอใช้ให้ชัดเจนด้วย ทำให้การใช้จ่ายเงินงบกลางมี ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และได้ใช้จ่ายเฉพาะกรณีที่ฉุกเฉินหรือจำเป็นอย่างแท้จริงเท่านั้น

3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แบบบูรณาการ สำหรับผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อสังเกต

ควรมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาจังหวัด แบบบูรณาการในปีที่ผ่านมาว่ามีความสมประโยชน์คุ้มค่าเพียงใด นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำ งบประมาณแบบบูรณาการในพื้นที่เดียวกันทั่วประเทศ เพื่อให้มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมี ประสิทธิภาพ ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ทันสถานการณ์อย่างเป็น ระบบ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดควรจะต้องทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานและกำกับดูแลการ

ทำงานของทุกส่วนราชการในจังหวัด ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามหลักการของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการด้วย

การกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณให้กับจังหวัดต่าง ๆ ควรมีลักษณะที่กระจายตัวไม่กระจุกในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมากเกินไป โดยเน้นการแก้ปัญหาและสามารถพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยรวม และควรระมัดระวังการนำงบประมาณไปแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ โดยให้คำนึงถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 180 ด้วย และควรมีกลไกเพื่อตรวจสอบการทำงานอย่างใกล้ชิด โดยหน่วยงานที่เป็นกลางเพื่อมิให้เกิดความสูญเสียและเป็นช่องทางการทุจริต เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานงบประมาณ และกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วย

ผลการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ตามข้อสังเกตของคณะกรรมการการ
ตามที่ได้รับรายงาน

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานงบประมาณ

ได้กำหนดแนวทางการติดตามผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานแผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่าย ซึ่งแสดงถึงผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด โดยจัดส่งให้สำนักงานงบประมาณเป็นรายไตรมาส ภายใน 15 วัน นับแต่วันสิ้นไตรมาสแต่ละไตรมาส นอกจากนี้ ยังมีการประเมินผลการพัฒนาการปฏิบัติราชการของจังหวัด โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ดังนี้

1. แนวทางการลดค่าใช้จ่ายโดยพิจารณาจาก การประหยัดงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบเงินอุดหนุน และงบรายจ่ายอื่น ให้ได้มากที่สุด ใช้เครื่องมือและระบบสื่อสารที่ทันสมัยทดแทน บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือตามกำหนดเวลา จัดสถานที่ทำงานให้เหมาะสมต่อการลดพลังงาน และบูรณาการการทำงานและแผนงานโครงการของส่วนราชการเนื่องจากความซ้ำซ้อน

2. แนวทางการลดของระยะเวลาการให้บริการโดยพิจารณาจาก ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนลงร้อยละ 30 - 50 จากที่กำหนดไว้ในปัจจุบัน มอบอำนาจกระจายอำนาจการตัดสินใจ จัดเตรียมข้อมูลคำแนะนำแก่ผู้มารับบริการให้ทราบล่วงหน้า รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการให้บริการ จัดการให้บริการในรูปแบบ

ONE STOP SERVICE เสนอให้มีการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้คล่องตัวในการปฏิบัติงานและ ใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่ช่วยปฏิบัติงาน

3. แนวทางการเพิ่มคุณภาพการให้บริการโดยพิจารณาจากการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต่อผลงานและความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน จัดทำแบบสอบถามหรือรับฟังความคิดเห็นจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องและนำมาจัดทำเป็นแผนปรับปรุงแก้ไขการให้บริการติดตามการร้องเรียน หรือร้องทุกข์และแจ้งผู้ร้องทราบ เสริมสร้างทัศนคติในการให้บริการแก่ข้าราชการ จัดเตรียมข้อมูลคำแนะนำและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเสนอให้มีการปรับปรุงพื้นที่ เช่น จัดสถานที่พักรอ รวมทั้งการบริการบางอย่าง เช่น น้ำดื่ม หนังสือพิมพ์ และจัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์อำนวยความสะดวก

4. แนวทางการพัฒนาองค์กร โดยพิจารณาจากการให้หน่วยงานพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถทำงานได้ปริมาณงานมากขึ้นและมีคุณภาพของงานดีขึ้น จัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพข้าราชการ จัดให้มีสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (E-LEARNING) เพื่อให้ข้าราชการได้ศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการพัฒนาและเรียนรู้ตลอดเวลา เช่น ศึกษาเพิ่มเติม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การให้คำแนะนำฝึกฝน ให้ LEARNING ORGANIZATION การส่งเสริมการดูงาน การดูตัวอย่างการดำเนินงานที่ดีกว่าหรือประสบความสำเร็จ เสริมสร้างทักษะในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัย กำหนดพันธกิจ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรให้ชัดเจน และยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การพัฒนาระบบฐานข้อมูลของจังหวัดและจัดตั้งทีมงานจัดทำแผนปฏิบัติการในการพัฒนาระบบบริหารความรู้ภายในองค์กร

หลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณให้กับจังหวัดต่าง ๆ มีลักษณะกระจายตัวไม่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมากเกินไป เพื่อให้แต่ละจังหวัดได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมกับความจำเป็น โดยแบ่งการจัดสรรออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ร้อยละ 40 ของวงเงินทั้งสิ้น จัดสรรให้เท่ากันทุกจังหวัด ส่วนที่ 2 ร้อยละ 40 ของวงเงินทั้งสิ้น จัดสรรตามฐานประชากรของแต่ละจังหวัด และส่วนที่ 3 ร้อยละ 20 ของวงเงินทั้งสิ้น จัดสรรผูกผันตามรายได้ต่อหัวของประชากรในแต่ละจังหวัด โดยโครงการที่จะขอรับการจัดสรรงบประมาณจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นโครงการที่มีความพร้อมสูง สามารถดำเนินการได้ทันทีเมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณ
2. เป็นโครงการที่ไม่ผูกพันงบประมาณรายจ่ายประจำปีในลักษณะของผูกพันสัญญาข้ามปี
3. เป็นโครงการไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. เป็นโครงการที่สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายผู้รับประโยชน์ได้ชัดเจน

5. เป็นโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และส่งผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชนในพื้นที่โดยตรง แต่ยังไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณหรือได้รับแล้ว แต่ยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินการจากส่วนราชการ

6. เป็นโครงการต่อเนื่องหรือเสริมต่อจากโครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณแล้ว ให้มีความสมบูรณ์เกิดประโยชน์มากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ดำเนินการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการสำหรับผู้ว่าราชการจังหวัด จำนวน 15,000 ล้านบาท จากงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ดังนี้

1. สศช.ได้ร่วมกับสำนักงานงบประมาณในการกำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณ ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสำหรับผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ จำนวน 15,000 ล้านบาท และได้นำเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2548 เรื่องหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดสรรงบประมาณดังกล่าว

2. สศช.ได้รับมอบหมายเข้าร่วมเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการกลั่นกรองงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการประจำเขตพื้นที่ตรวจราชการ ทำหน้าที่พิจารณา กลั่นกรองและบูรณาการแผนงานโครงการและงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในพื้นที่ตรวจราชการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์จังหวัดและแผนบริหารราชการแผ่นดิน

สำหรับหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 (วงเงิน 50,000 ล้านบาท) ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสำหรับผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ จำนวน 15,000 ล้านบาท สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. กลไกการดำเนินการ

1.1 ให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการกลั่นกรองงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการประจำเขตพื้นที่ตรวจราชการ” ตามภารกิจการตรวจราชการของรองนายกรัฐมนตรีแต่ละท่าน รวมทั้งหมด 6 คณะ

1.2 องค์ประกอบของคณะกรรมการแต่ละชุดประกอบด้วย ผู้แทนรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน ผู้ตรวจราชการประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในเขตตรวจราชการเป็นรองประธาน กรรมการประกอบด้วย ผู้ตรวจราชการประจำกระทรวงมหาดไทยในเขต

ตรวจราชการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) โดยมีผู้แทนสำนักงานงบประมาณเป็นเลขานุการ และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

1.3 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่พิจารณากลับกรองและบูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในพื้นที่ที่ตรวจราชการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์จังหวัดและแผนบริหารราชการแผ่นดิน

2. ขั้นตอนการพิจารณางบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ดังนี้

2.1 จังหวัด โดยคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) พิจารณาโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ตามกรอบวงเงินของแต่ละจังหวัด ส่งให้สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พร้อมสำเนาส่งให้สำนักงานงบประมาณ (สปป.) ภายในวันที่ 30 พฤษภาคม 2548

2.2 สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย รวบรวมรายละเอียดโครงการเป็นรายการกลุ่มจังหวัด นำเสนอคณะกรรมการกลับกรองงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการประจำพื้นที่เขตตรวจราชการภายในวันที่ 7 มิถุนายน 2548

2.3 คณะกรรมการกลับกรองฯ พิจารณาโครงการและเสนอรองนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ ภายในวันที่ 21 มิถุนายน 2548

2.4 เมื่อรองนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้รายงานต่อนายกรัฐมนตรีและแจ้งให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณ ภายในวันที่ 24 มิถุนายน 2548

2.5 สำนักงานงบประมาณพิจารณาอนุมัติจัดสรรงบประมาณให้จังหวัด โดยผ่านสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ภายใน 1 วันทำการ

3. หลักเกณฑ์การพิจารณา

3.1 หลักเกณฑ์การจัดสรรเงินแต่ละจังหวัด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรรตามกรอบวงเงินที่สำนักงานงบประมาณกำหนด คือ เพื่อให้แต่ละจังหวัดได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมกับความจำเป็น ให้แบ่งการจัดสรรออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ร้อยละ 40 ของวงเงินทั้งสิ้น จัดสรรให้เท่ากันทุกจังหวัด ส่วนที่ 2 ร้อยละ 40 ของวงเงินทั้งสิ้น จัดสรรตามฐานประชากรแต่ละจังหวัด และส่วนที่ 3 ร้อยละ 20 ของวงเงินทั้งสิ้น จัดสรรผกผันตามรายได้ต่อหัวของประชากรในแต่ละจังหวัด

3.2 หลักเกณฑ์ในการบูรณาการกลุ่มจังหวัด

(1) กำหนดสัดส่วนของงบประมาณที่แต่ละจังหวัดได้รับ ให้กับการกิจของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด (Cluster) เท่ากับ 70 : 30 (ยกเว้น โครงการที่เสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2549 ให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการกลั่นกรองฯ)

(2) เป็นภารกิจที่มีขอบเขตการดำเนินงานข้ามจังหวัด (เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และการท่องเที่ยว) โดยการพิจารณาให้เกิดความเชื่อมโยงสนับสนุนซึ่งกันและกันและไม่ซ้ำซ้อนกัน

3.3 หลักเกณฑ์กำหนดงบประมาณจังหวัด โดยที่การจัดสรรงบประมาณลงสู่ท้องถิ่น ตามนโยบายของรัฐบาลกำหนดไว้ 3 รูปแบบที่มีความแตกต่างกันคือ

(1) รูปแบบที่ 1 งบประมาณที่จัดสรรให้กับหมู่บ้านและชุมชนตามขนาดของประชากร (SML) เป็นการจัดสรรให้เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในระดับหมู่บ้านและชุมชนที่ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในการจัดทำโครงการเอง

(2) รูปแบบที่ 2 งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นงบประมาณที่จัดสรรให้เพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่น

(3) รูปแบบที่ 3 งบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการ เป็นการจัดสรรเพื่อให้แก้ปัญหาในระดับจังหวัดและโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีความเชื่อมโยงระหว่างตำบล เช่น การขุดลอกหนองบึง การจัดหาแหล่งน้ำ การก่อสร้างถนนเชื่อมระหว่างตำบล การให้ความรู้แก่เกษตรกร และประชาชน เป็นต้น

ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการจึงให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาจำเป็นเร่งด่วนของจังหวัด นอกจากนี้งบประมาณจังหวัดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุน การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด/จังหวัดของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ ในการพัฒนาจังหวัดและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่

4. ลักษณะของโครงการที่จะขอรับการสนับสนุน

4.1 เป็นโครงการที่มีความพร้อมสูง สามารถดำเนินการได้ทันทีเมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณ

4.2 เป็นโครงการที่ไม่ผูกพันงบประมาณรายจ่ายประจำปีในลักษณะของผู้กัณฑ์สัญญาข้ามปี

4.3 เป็นโครงการที่ไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.4 เป็นโครงการที่สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายผู้รับประโยชน์ได้ชัดเจน

4.5 เป็นโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชนในพื้นที่โดยตรง แต่ยังไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณหรือได้รับแต่ยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินการจากส่วนราชการ

4.6 เป็นโครงการต่อเนื่องหรือเสริมต่อจากโครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณแล้ว ให้มีความสมบูรณ์หรือเกิดประโยชน์มากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ดำเนินการจัดให้มีระบบการตรวจสอบภาคราชการใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาระบบราชการ ระบบการบริหารการคลังภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และหลักการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยเสนอร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ พ.ศ. 2548 และผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2548

กระทรวงมหาดไทย

การดำเนินงานในปี 2548 จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับปี 2547 เพียงแต่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ

1. การติดตามประเมินผล จังหวัดจะต้องประเมินตนเองตามแบบที่สำนักงาน กพร. (โดย TRIS) กำหนด หลายจังหวัดจะประเมินผลงานของตนเองไปพร้อมๆ กัน โดยมีคณะทำงานเฉพาะกิจดำเนินการโดยเฉพาะ ซึ่งนอกจากจะส่งแบบที่กรอกให้ TRIS ได้แล้ว ยังนำมาประกอบการต่อรองในข้อมูล KPI บางตัวที่ประเมินจากข้อมูลของหน่วยงานในส่วนกลางด้วย เช่น รายได้และ/หรือจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น หรือ จำนวนคดีที่เกิดขึ้น เป็นต้น

2. ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับทุกส่วนราชการในพื้นที่จัดทำแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด จึงมีความเข้าใจและมีข้อมูลของแผนงาน/โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณของแต่ละหน่วยงานอยู่แล้ว ความซ้ำซ้อนน่าจะลดน้อยลงได้ในปีต่อๆ มา

3. ผลจากการปฏิบัติในข้อ 2 จึงจะทำให้เห็นภาพรวมของทั้งพื้นที่ทั้งหมดและสามารถกำหนดแผนงาน/โครงการในพื้นที่ได้ว่าควรจะดำเนินการ ณ ที่ใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความ รุนแรงของปัญหาในพื้นที่ ซึ่งอาจจะเน้นหนักในพื้นที่ที่มีปัญหารุนแรงได้

เพื่อความได้เปรียบหรือผลประโยชน์ทางการเมือง ทั้งนี้ ในการดำเนินการตามโครงการควรมีการประชาสัมพันธ์ และสร้างความพร้อมให้ประชาชนในชุมชนและหมู่บ้านในการใช้จ่ายงบประมาณก่อน เพราะมิเช่นนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านภาระหนี้สินให้กับประชาชน ซึ่งเป็นการก่อปัญหาระยะยาวและไม่เป็นการรักษาวินัยทางการเงินให้กับประชาชนหรือชุมชน

ผลการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ตามข้อสั่งเกตของคณะกรรมการธิการฯ ตามที่ได้รับรายงาน

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงบประมาณ

บทบาทของสำนักงบประมาณในโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชน (SML) มีดังนี้

1. เพื่อสนองนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล ในการสร้างความพร้อมและพัฒนา ศักยภาพของประชาชน เพื่อการพลิกฟื้นหมู่บ้านให้มีพลังขับเคลื่อน (Empowerment) สู้การแก้ไขปัญหาความยากจน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสรรค์ ความคิดและนำไปสู่การปฏิบัติในการสร้างปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีพและการมีอาชีพของ ประชาชนแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งเป็นการพัฒนารูปแบบและระบบใน การเตรียมความพร้อมของประชาชนและชุมชนเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นที่ เต็มรูปแบบในอนาคต โดยรัฐจะอุดหนุนเงินให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชน ตามความพร้อมของหมู่บ้านและ ชุมชนทั่วประเทศ เป็นระยะเวลา 4 ปี

สำนักงบประมาณจึงได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการพัฒนา ศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชน (SML) ตามนโยบายของรัฐบาล โดยให้ประชาชนมีส่วนในการ พิจารณาข้อเสนอการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชน ได้โดยตรง

2. สำหรับเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณกำหนดให้พิจารณาจำแนกประเภทของ หมู่บ้านออกเป็น 3 ลักษณะ โดยแบ่งตามขนาดหมู่บ้านจากจำนวนประชากรที่กระทรวงมหาดไทย กำหนด ดังนี้

2.1 หมู่บ้านขนาดเล็ก (Small) จำนวนประชากรไม่เกิน 500 คน/หมู่บ้าน ได้รับ งบประมาณหมู่บ้านละ 200,000 บาท

2.3 หมู่บ้านขนาดกลาง (Medium) จำนวนประชากรตั้งแต่ 500 - 1,000 คน/หมู่บ้าน ได้รับงบประมาณหมู่บ้านละ 250,000 บาท

2.4 หมู่บ้านขนาดใหญ่ (Large) จำนวนประชากรตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป/หมู่บ้าน ได้รับงบประมาณหมู่บ้านละ 300,000 บาท

3. บทบาทของสำนักงบประมาณ จึงเป็นเพียงการสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอตามหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ อำนวยความสะดวก เร่งรัด/สนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว และให้ความร่วมมือ ติดตาม/ประเมินผลการดำเนินงานนโยบายดังกล่าว

ดังนั้น โดยวัตถุประสงค์โครงการดังกล่าว รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้ประชาชนโดยตรง บนพื้นฐานที่ว่าประชาชนเป็นผู้มีความสามารถ มีศักยภาพ และมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหากได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นด้วยนโยบาย กระบวนการ กลวิธี และกิจกรรมที่เหมาะสม โดยให้ส่วนราชการเข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการต่างๆ ในลักษณะผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกเท่านั้น

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

จากการตรวจติดตามผลการดำเนินการสร้างหมู่บ้านต้นแบบในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน (SML) ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ระหว่างมีนาคม - เมษายน 2548 ในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ สรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชนที่ได้รับการจัดสรรและโอนเงินแล้วในปี 2547 จำนวน 1,002 หมู่บ้าน

หมู่บ้าน/ชุมชนในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็กที่ได้รับการ จัดสรรงบประมาณในปี 2547 จำนวน 1,002 หมู่บ้าน/ชุมชน ได้ดำเนินงานตามแนวทางของโครงการพัฒนา ศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีการจัดประชุม/ประชาคม และดำเนินงานตามโครงการที่ได้ร่วมกัน คัดเลือกแล้วเสร็จ ส่วนใหญ่เป็นโครงการด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อาทิ โครงการประปาหมู่บ้าน โครงการสำรวจร่องทางเดินน้ำในชุมชนทั้งระบบเพื่อแก้ไขปัญหา น้ำท่วม โครงการต่อเติมศาลา ประชาคม ด้านเกษตร อาทิ โครงการซื้อปุ๋ยและยามาขายในราคาถูก ด้านการส่งเสริมรายได้/อาชีพ อาทิ โครงการเลี้ยงโค - กระบือแม่พันธุ์ โครงการร้านค้าวิสาหกิจชุมชน โครงการร้านค้าชุมชน โครงการทำดอกไม้จันทน์ และด้านสวัสดิการชุมชน อาทิ โครงการกองทุนซื้อปุ๋ยและยา โครงการจัดซื้อ เต็นท์ โต๊ะ และเก้าอี้ ไว้ใช้ในงานหมู่บ้านและการประชุม อย่างไรก็ตาม ยังมีบางโครงการดำเนินการไม่ แล้วเสร็จ เนื่องจากต้องขออนุญาตการใช้ ที่ดินจากหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลที่ดินในโครงการฯ อาทิ กรมชลประทาน กรมธนารักษ์

นอกจากนี้ การดำเนินการในโครงการต่าง ๆ ของหมู่บ้าน/ชุมชนในกรณีที่โครงการดังกล่าวได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการ SML ค่อนข้างน้อยและไม่เพียงพอ นั้น เนื่องจากเป็นความต้องการของประชาชน จึงมีการสมทบเงินหรืออุปกรณ์เพื่อให้โครงการมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในลักษณะของการบริจาค การรื้อฟื้นมีเงินปันผล และเป็นเงินทุนหมุนเวียน และการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ความพึงพอใจของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนกับโครงการ SML

จากการตรวจติดตามในพื้นที่พบว่า ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการและมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน การคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่ตรงกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน และให้ความร่วมมือดีในการจัดการวางแผนงานการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มาจากประชาชน ซึ่งการดำเนินงานของหมู่บ้าน/ชุมชนต้นแบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยประชาชนเป็นผู้บริหารจัดการเอง (คิดเอง ทำเอง) เพื่อนำผลการดำเนินงานของโครงการที่ร่วมกันคิดและดำเนินการไปแก้ปัญหาส่วนรวมของชุมชน ทั้งนี้ ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับโครงการ เพราะได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการที่ตรงกับความต้องการ และโครงการต่าง ๆ สามารถช่วยให้ประชาชนมีอาชีพเสริมและรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งลดหรือบรรเทาปัญหาความยากจนได้ระดับหนึ่ง

3. การมีส่วนร่วมในโครงการฯ ของหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน

หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาและภาคเอกชนในจังหวัดต่าง ๆ ได้เข้าไปให้คำปรึกษาหารือ ให้คำแนะนำด้านความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานตามโครงการฯ แก่หมู่บ้าน/ชุมชน รวมทั้งได้ให้การสนับสนุนในด้านการจัดทำรายละเอียดการจัดประชาคม การจัดหาที่ดิน การจัดซื้อจัดจ้าง การสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม และการเบิกจ่ายงบประมาณ

5. ค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความยากจนของประชาชน

ข้อสังเกต

งบประมาณที่จัดสรรเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลมีลักษณะเป็นงบอุดหนุนที่แจกจ่ายให้ประชาชน จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างยั่งยืน ควรสนับสนุนให้ประชาชนมีวิถีคิด และสามารถพึ่งตนเองในการแก้ไขปัญหาได้

สาเหตุหลักของปัญหาความยากจนมี 2 ประการ คือ ความยากจนที่เกิดจากตัวประชาชนเอง และความยากจนที่เกิดจากการที่บุคลากรภาครัฐ แสวงหาผลประโยชน์จากความยากจนของประชาชน ดังนั้น วิธีการแก้ไขจึงควรแก้ไขที่สาเหตุ โดยการพัฒนากระบวนการศึกษาให้ประชาชนในสังคมได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง มีการปลูกฝังให้ประชาชนมีวินัย มี

ความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ และการป้องกันปราบปราม พัฒนาระบบการทำงาน ของระบบราชการให้เป็นข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต นอกจากนี้ ควรจะต้องเร่งรัดให้เกิดองค์การภาคประชาชนในการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน สนับสนุนให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง และควรมีการวางระบบประกันสังคมที่ครอบคลุม ไป ถึงประชาชนทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะภาคการเกษตร

งบประมาณในการแก้ไขปัญหาความยากจนไม่มีรายละเอียดโครงการเป็นการตั้ง งบประมาณเป็นยอดรวม (Lumpsum) เพื่อให้รัฐสภาพอนุมัติ นอกจากนั้น มีลักษณะเป็นงบที่ สามารถนำไปดำเนินงานได้ในทุกเรื่อง เนื่องจากสามารถนำมาเชื่อมโยงกับการแก้ไขความ ยากจนได้ทั้งสิ้น ดังนั้น ในการพิจารณางบประมาณของฝ่ายนิติบัญญัติจึงต้องมีข้อมูลเพื่อ พิจารณาในรายละเอียดของการใช้จ่าย ว่ามีการจัดสรรให้หน่วยงานใด ใช้จ่ายในเรื่องใด และ เบิกจ่ายไปแล้วเท่าใด เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและการใช้จ่าย งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งบประมาณในการแก้ไขปัญหาความยากจนมีค่าใช้จ่ายในแต่ละด้านซ้ำซ้อนกับ การกิจปกติของส่วนราชการ เช่น ค่าใช้จ่ายด้านการบริหารจัดการ งานด้านการส่งเสริมอาชีพ งาน ด้านการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชนที่มีการขยายกิจกรรมของการดำเนินงานครอบคลุมถึงเรื่อง ที่เกี่ยวกับการจัดหาแหล่งน้ำและระบบระบายน้ำ การพัฒนาปรับปรุงดิน เป็นต้น ซึ่งควรนำไป ดำเนินงานในการกิจปกติของหน่วยงาน

ผลการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ตามข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ตามที่ได้รับรายงาน

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงบประมาณ

ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนและความยากจนของประชาชน ดังนี้

1. งบประมาณค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนและความยากจนของประชาชน ตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ไว้ในงบกลาง จำนวน 4,000 ล้านบาท

2. เนื่องจากสังคม และเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องตั้ง งบประมาณไว้ทั้งงบกลาง เพื่อสนับสนุนสำหรับโครงการให้กับส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อช่วยเร่งรัดการ ปฏิบัติงานให้รวดเร็วตอบสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้น เป็นการเสริมการปฏิบัติงานปกติ ของส่วนราชการ ตามความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหาแต่ละปัญหา

3. ค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนและความยากจน จะจัดสรรงบประมาณให้กับส่วนราชการ ตามจุดเน้นในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

จากการตรวจติดตามการแก้ปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ระหว่างมกราคม – กุมภาพันธ์ 2547 สรุปได้ดังนี้

1. การจัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ ทุกจังหวัดได้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการฯ ทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ ครบทุกแห่ง และได้มีการประชุมเพื่อวางแผนกำกับ ดูแล ประสานสัมพันธ์นโยบาย หลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และแนวทางปฏิบัติแก่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและจากการตรวจติดตามการดำเนินการรับจดทะเบียนของจังหวัดต่างๆ ระหว่างวันที่ 5 มกราคม 2547 ถึง 29 กุมภาพันธ์ 2547 ปรากฏว่า มีประชาชนมาลงทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือรวมทั้งสิ้น 8,771,815 ราย ปัญหาที่มีผู้มาจดทะเบียนมากที่สุด คือ ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน รองลงมา ปัญหาที่ดินทำกิน และปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจน ตามลำดับ

2. การประสานสัมพันธ์ จังหวัดได้มีการประชุมชี้แจงนโยบาย วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการรับจดทะเบียนให้แก่หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสื่อมวลชนได้ รับทราบ และคัดเลือกข้าราชการ ข้าราชการครู และผู้นำชุมชนในพื้นที่ เช่น ผู้นำสตรี อสม. ฯลฯ รับผิดชอบในการประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับประชาชนระดับหมู่บ้าน/ชุมชน โดยได้มีการประสานสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อาทิ เสียงตามสาย หอกระจายข่าว ป้ายประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และการจัดประชุมในหมู่บ้าน

3. การดำเนินการจัดทำประชาคม จังหวัดได้แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการจัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้าน ชุมชน โดยคัดเลือกจากข้าราชการและผู้นำชุมชนในพื้นที่เป็นผู้ประสาน การจัดเวทีประชาคม และได้แจ้งให้อำเภอ/กิ่งอำเภอดำเนินการจัดเวทีประชาคมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผู้จดทะเบียนและยืนยันข้อมูลการจดทะเบียน (Recheck) ซึ่งจะสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2547 เป็นต้นไป และคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน 2547

4. การประสานความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมจังหวัดได้สั่งการให้ทุกพื้นที่จัดทำแผนแม่บทชุมชน เพื่อเอาชนะความยากจนอย่างบูรณาการและประสานขอความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องให้จัดเตรียมข้อมูลให้พร้อมเพื่อการตรวจสอบยืนยันข้อมูล โดยจังหวัดจะรวบรวมปัญหาของแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอที่เป็นข้อมูลจากการรับจดทะเบียน หรือผ่านการประชาคมแล้วนำมาจำแนกประเภทปัญหาแล้วประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ เช่น ปัญหาที่ดินทำกิน ได้ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดิน

จังหวัด ธนารักษ์จังหวัด หน่วยงานทหารในพื้นที่ดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานประโยชน์และที่ราชพัสดุ เป็นต้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แก้ไขปัญหาคาความยากจนของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยมีการฝึกอาชีพ โดยส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพ ดำเนินการโดย

1. ให้การฝึกอาชีพ

กระทรวงฯ โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ดำเนินการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนยากจน เพื่อให้มีงานทำ มีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว โดยจัดการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งมีการดำเนินงานใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 การฝึกอบรมในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรี เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่สตรีและเยาวชนสตรีที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ว่างาน ในศูนย์ฝึกอาชีพ 8 แห่งทั่วประเทศ เมื่อสำเร็จการอบรมแล้วได้จัดหางานให้ทำตามความสมัครใจ โดยให้ได้รับค่าจ้างตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นอย่างน้อย ในปี 2548 ให้การฝึกอบรมอาชีพแก่สตรีแล้ว จำนวน 6,179 คน และภายหลังสำเร็จการฝึกอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 70 มีงานทำ โดยประกอบอาชีพรับจ้าง และประกอบกิจการส่วนตัว ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยประมาณเดือนละ 3,500 – 4,500 บาท/คน

1.2 การฝึกอบรมอาชีพในชุมชน โดยให้บริการฝึกอาชีพตามโครงการสร้างชีวิตใหม่ให้สตรีชนบท หลักสูตรระยะสั้น 88 วัน แก่สตรีในชนบทที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่มีโอกาสศึกษาต่อ เยาวสตรีกลุ่มเสี่ยง สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ว่างงาน และยากจนเพื่อป้องกัน มิให้เข้าสู่การค้าบริการทางเพศ ตลอดจนพัฒนารายได้และคุณภาพชีวิตแก่สตรีในชนบท โดยจัดอบรมอาชีพในพื้นที่ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ วิทยากร และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ ภายหลังสำเร็จการฝึกอบรม รวมทั้งสนับสนุน/ประสานการสั่งซื้อและสั่งจ้างผลิตภัณฑ์

ในปี 2548 มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมแล้ว จำนวน 7,500 คน ผลการดำเนินงาน ตั้งแต่ปี 2536 – 2548 มีสตรีสำเร็จการอบรมทั้งสิ้น 37,187 คน สตรีได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพ มีรายได้เฉลี่ยวันละ 150 – 250 บาท/คน

2. ส่งเสริมให้ประชาชนยากจนสามารถเข้าถึงแหล่งทุนและการประกอบอาชีพตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

กระทรวงฯ ดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนยากจนสามารถเข้าถึงแหล่งทุนในการผลิต และมีความมั่นคงในอาชีพ โดยแปลงสินทรัพย์ของตนเองให้เป็นทุนเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการสร้างงานสร้างรายได้ มีรูปแบบการดำเนินงาน คือ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนยากจนในนิคมสร้างตนเองนำเอกสารสิทธิ (นค 1) เป็นหลักฐานในการขอรับสินเชื่อจากธนาคาร นอกจากนี้ยังให้การฝึกทักษะความพร้อมในการประกอบอาชีพ มีเป้าหมายดำเนินการในปี 2548 รวมทั้งสิ้น 30,000 ราย ดำเนินการแล้ว 15,083 ราย มีผู้ยื่นกู้ 3,784 ราย ได้รับอนุมัติเงินกู้แล้ว 761 ราย

การเคหะแห่งชาติ

การเคหะแห่งชาติ ดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยในอาคารแฟลต ของการเคหะแห่งชาติ นำสิทธิการเช่าอาคารแฟลตเป็นหลักประกันค้ำประกันการกู้เงินในการขอสินเชื่อจากธนาคาร มีเป้าหมายดำเนินงานปี 2548 ทั้งสิ้น 317 ราย ดำเนินการแล้ว 200 ราย

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ดำเนินการสนับสนุนองค์กรภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจน และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง เพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน โดยมีแผนงาน/โครงการที่สำคัญ ดังนี้

1. จัดระบบสวัสดิการโดยชุมชนและท้องถิ่นแบบบูรณาการและยั่งยืน โดยเชื่อมโยงชุมชนภาคประชาชนให้เกิดความเข้าใจ และสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน ท้องถิ่น ภาครัฐ และเอกชน
2. แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและชุมชนเมืองอย่างบูรณาการตามโครงการบ้านมั่นคง
3. ใช้กระบวนการแผนชุมชน สร้างการเรียนรู้และกลไกบริหารจัดการ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนท้องถิ่น
4. พัฒนาระบบทุนเศรษฐกิจและทุนทางสังคมของชุมชนด้วยการออมและส่งเสริมองค์กรการเงินฐานราก
5. ส่งเสริมให้องค์กรชุมชนจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า และชายฝั่งรวมทั้งการทำเกษตรกรรมยั่งยืน เพื่อดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ มีแนวทางการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการดังกล่าว โดยเชื่อมโยงชุมชน ภาคประชาชน ให้เกิดความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน ท้องถิ่น ภาครัฐ และเอกชน ส่งเสริมให้ชุมชนทำแผนของชุมชนเชื่อมโยงสู่แผนท้องถิ่น และยุทธศาสตร์จังหวัด ตลอดจนยกระดับความรู้และจัดการความรู้ของท้องถิ่นเชื่อมโยงกับความรู้ของสังคม และสถาบันการศึกษา

ในปีงบประมาณ 2548 มีผลการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

1. จัดทำข้อมูลพื้นฐานองค์กรชุมชนและกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นใน 85 พื้นที่
2. สนับสนุนการจัดสวัสดิการในชุมชนท้องถิ่นนาร่องใน 295 ตำบล
3. จัดทำแผนชุมชนเชิงคุณภาพเชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาความยากจน มีตำบลต้นแบบ 222 ตำบล และขยายพื้นที่ 1,170 ตำบล
4. บูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัด 555 ตำบล
5. เสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาผู้นำชุมชน ตลอดจนสร้างสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างองค์กรชุมชน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. สร้างให้เกิดแผนความร่วมมือระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ดินน้ำ ป่าและชายฝั่ง 25 พื้นที่ โดยสนับสนุนพื้นที่รูปธรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร 70 พื้นที่
7. จัดหาที่อยู่อาศัยให้คนยากจน/ไฟไหม้/ไล่ที่ โดยจัดหาบ้านพักชั่วคราว บ้านกลาง และที่พักพิง รวมทั้งสิ้น 4,398 ครั้วเรือน
8. แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนแออัดในเมืองและชนบท ตามโครงการ “บ้านมั่นคง” และโครงการนาร่องแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยในชนบท รวมทั้งสิ้น 3,183 ครั้วเรือน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การจัดที่ดินทำกินทั้งในส่วน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และนิคมสหกรณ์ การจัดหาแหล่งน้ำการพัฒนาปรับปรุงดิน เป็นภารกิจหลักของกระทรวงฯ ที่ดำเนินการตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปีอยู่แล้ว ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จัดความยากจนที่กระทรวงฯ เข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการด้วย โดยในส่วนที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมประจำปี 2548 นั้น จะช่วยให้กระทรวงฯ สามารถขยายขอบเขตการแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรได้มากขึ้น ทั้งนี้มีเกษตรกรยากจนที่กระทรวงฯ ต้องดูแลจำนวนถึง 3.9 ล้านคน จากเป้าหมายคนยากจน 7.5 ล้านคน เพื่อจะได้นำไปสู่เป้าหมายที่สามารถช่วยให้คนจนหมดไปภายในปี 2551 ซึ่งงบประมาณตามภารกิจปกติจะไม่พอเพียงสำหรับการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว จึงต้องของบประมาณเพิ่มเติม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมทรัพยากรน้ำ

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ ปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำก่อสร้าง อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น และระบบส่งน้ำ จำนวน 79 โครงการ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

1. โครงการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำบาดาลเพื่อบรรเทาและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง กรมฯ ได้ดำเนินการดังนี้

- 1.1 พัฒนบ่อน้ำบาดาล จำนวน 5,000 บ่อ
- 1.2 ซ่อมเครื่องสูบน้ำแบบบ่อลึก จำนวน 2,500 เครื่อง
- 1.3 ติดตั้งจุดจ่ายน้ำ จำนวน 500 จุด

2. มาตรการฟื้นฟู พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่ประสบภัยพิบัติสึนามิ 6 จังหวัดภาคใต้ ได้ดำเนินการดังนี้

- 2.1 สำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล จำนวน 26 บ่อ
- 2.2 จัดทำระบบประปาบาดาล จำนวน 11 บ่อ
- 2.3 จัดทำระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Cell) จำนวน 6 ระบบ
- 2.4 จัดทำระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาลให้ได้มาตรฐานน้ำดื่ม จำนวน 11 ระบบ

3. โครงการแก้ไขปัญหาหมู่บ้านภัยแล้งกรณีเร่งด่วน ดำเนินการดังนี้

- 3.1 สำรวจและเจาะบ่อบาดาล จำนวน 4,628 บ่อ
- 3.2 เป่าล้างพัฒนบ่อบาดาล จำนวน 15,000 บ่อ
- 3.3 ตรวจซ่อมเครื่องสูบน้ำแบบบ่อลึก จำนวน 7,000 บ่อ
- 3.4 ติดตั้งจุดจ่ายน้ำ จำนวน 1,500 บ่อ

4. โครงการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้แก้ไขวิกฤติน้ำขาดแคลนในภาคอุตสาหกรรม พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก ได้ดำเนินการสำรวจและเจาะบ่อบาดาลจำนวน 415 บ่อ สามารถสูบน้ำขึ้นมาใช้วันละ 208,198 ลบ.ม.

5. โครงการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ได้ดำเนินการสำรวจและเจาะบ่อบาดาล จำนวน 1,500 บ่อ

กระทรวงแรงงาน

สำนักงานประกันสังคมมีแผนการดำเนินงานที่จะให้ระบบประกันสังคมครอบคลุมถึงทุกสาขาอาชีพ ทั้งนี้จากการที่สำนักงานประกันสังคมได้รับมอบหมายให้ขยายความคุ้มครองประกันสังคมไปสู่แรงงานนอกระบบ โดยมีการกำหนดค่านิยามของแรงงานนอกระบบ คือ กลุ่มแรงงานไทยที่ทำงานถูกกฎหมาย มีรายได้ แต่ไม่มีนายจ้าง และยังไม่ได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันสังคม ทั้งนี้ได้จำแนกแรงงานนอกระบบเป็น 9 กลุ่ม เช่น กลุ่มรับงานไปทำที่บ้าน กลุ่มรับเหมาช่วงงาน กลุ่มทำงานในครัวเรือน โดยมีกลุ่มแรงงานภาคเกษตร เป็นหนึ่งใน 9 กลุ่ม ดังกล่าว

สำนักงานประกันสังคมจะดำเนินการขยายความคุ้มครองแรงงานนอกระบบ โดยการวางแผนเพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทางการดำเนินการ รวมทั้งกำหนดจำนวนและลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย และพิจารณากฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้ ตลอดจนการกำหนดประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตนจะได้รับ ให้เสร็จสิ้นภายในเดือนกันยายน 2549 และวันที่ 1 ตุลาคม 2549 จะเริ่มลงทะเบียนแรงงานนอกระบบและให้ความคุ้มครองประโยชน์ทดแทนใน 4 กรณี คือ เจ็บป่วย ชราภาพ ทุพพลภาพ และตาย โดยกำหนดเป้าหมายการให้ความคุ้มครองแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2549 จำนวน 300,000 คน และ พ.ศ. 2551 จำนวน 2,000,000 คน

ทั้งนี้การให้ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยนั้น จะดำเนินการในลักษณะต่อยอดโครงการ 30 บาท ช่วยคนไทยห่างไกลโรค กล่าวคือ สำนักงานประกันสังคมจะจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่ผู้ประกันตนขณะเข้ารับรักษาพยาบาลและไม่สามารถไปทำงานได้ ขณะนี้อยู่ระหว่างการกำหนดกฎเกณฑ์ในการจ่ายประโยชน์ทดแทนดังกล่าว

กระทรวงศึกษาธิการ

ในเรื่องของการพัฒนาระบบการศึกษาให้ประชาชนในสังคมได้รับการศึกษามีคุณภาพและทั่วถึง มีการปลูกฝังให้ประชาชนมีวินัย มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการ ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติที่เป็นกรอบการปฏิบัติ ใน 3 ด้าน คือ สร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทุกคน จัดการศึกษาทั้งกระบวนการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และยกระดับมาตรฐานการศึกษาในการแข่งขันกับอารยประเทศ

2. จัดทำ Road map การปฏิรูปการศึกษาไทย พ.ศ. 2548 - 2551 เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาไทย โดยกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ให้คนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ เป็นคนดี มีคุณภาพ มีศักยภาพ มีความสามารถในการแข่งขันและมีคุณธรรม จริยธรรม สู้สังคมฐานความรู้โดยมีกลยุทธ์หลัก 5 ข้อ ดังนี้

- 2.1 เร่งปฏิรูปการศึกษา บุคลากร และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.2 จัดการรวาน เสริมสร้างเด็กให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - 2.3 สร้างสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ วิจัยและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 2.4 พัฒนาความร่วมมือภาครัฐ ผู้ประกอบการ และสถาบันการศึกษา
 - 2.5 สร้างโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยระบบและวิธีการที่หลากหลาย
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ และ Road map เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษา ทบทวน และวิเคราะห์มาตรฐานทางการศึกษาต่างๆ และได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ครอบคลุมทุกระดับการศึกษา และคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ เมื่อ 26 ตุลาคม 2547 และในปี 2548 สำนักงานฯ ได้ดำเนินการเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาของชาติที่คณะกรรมการมีมติให้ความเห็นชอบสู่สังคมไทย
4. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน จัดการรวานสร้างอาชีพแบบครบวงจรสู่ชุมชนเป้าหมาย ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการประกอบอาชีพ มีความตระหนักและมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพในชุมชนได้ ส่งผลต่อการแก้ปัญหาความยากจน
5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสให้กับผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเร่งปฏิรูปการศึกษาและระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม จัดการรวานเสริมสร้างเด็กให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต
6. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษากว่าร้อยละ 70 ได้พัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษาระดับวิชาพัฒนาศึกษานิสิตนักศึกษาให้ได้รับความรู้ด้านการประกันคุณภาพ รวมทั้งได้ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนความรู้ความชำนาญในการประกอบอาชีพได้อย่างมีมาตรฐานและให้บริการทางด้าน การศึกษาแก่ชุมชนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมดังนี้
- 6.1 พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น/ชุมชน
 - 6.2 พัฒนาการศึกษต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ชุมชน
 - 6.3 พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิชาชีพของแต่ละสาขาอย่างมีระบบ
 - 6.4 พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน เปิดสอนโปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป การพัฒนาชุมชนให้กับผู้นำท้องถิ่น สามารถนำความรู้ไปพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนได้
 - 6.5 พัฒนาสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

6.6 จัดการศึกษาให้กับผู้เรียนในชุมชนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงเพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษา เช่น โครงการรับนักเรียนจากชนบทเข้าศึกษา โครงการ ผลิตแพทย์ จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีให้กับผู้ดูแลเด็กอ่อน เป็นต้น

6.7 เปิดหลักสูตร และจัดฝึกอบรมพัฒนาด้านการประกอบอาชีพให้กับชุมชนและประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดทักษะในการประกอบอาชีพ เช่น การทำอาหาร และขนมไทย การฝึกอบรม มัคคุเทศก์ สอนภาษาอังกฤษให้กับคนขับรถแท็กซี่ นวดแผนโบราณ เป็นต้น

6.8 สำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคม เพื่อดำเนินการวิจัย และนำองค์ความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้กับชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

6.9 สถาบันอุดมศึกษาร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ทำงานในรูปแบบ E-Service ถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง

6.10 ดำเนินการด้านกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กับนักศึกษาที่ยากจนได้มีโอกาสเข้าศึกษา

6.11 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนิสิตนักศึกษา และชุมชน

6.12 จัดตั้งศูนย์ประสานงานราชการใสสะอาด ส่งเสริมการทำงานของข้าราชการให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้

7. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้บริการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพแก่ชุมชนและสังคมเพื่อสร้างรายได้ให้ตนเองเพิ่มขึ้น จัดการวางแผนงานด้านอาชีวศึกษา และร่วมมืออนุรักษ์สืบทอดเรียนรู้ภูมิปัญญาวิชาชีพ สร้างโอกาสให้คนยากจน คนด้อยโอกาสคนพิการ และผู้ใช้งานได้รับการศึกษาทักษะวิชาชีพ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน

ในส่วนของการพัฒนาระบบการทำงาน ระบบราชการให้เป็นข้าราชการที่ดีนั้น กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์หน่วยงานใสสะอาดขึ้น โดยจะสอดคล้องกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการ ซึ่งทำเป็นแผน 4 ปี ตามมาตรา 16 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. เพิ่มศักยภาพให้กลไกการสร้างราชการใสสะอาด
2. ส่งเสริมจิตสำนึกราชการใสสะอาด
3. ป้องกันเหตุการณ์ พฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อการนำไปสู่ประเทศไทยใสสะอาด
4. จัดการกรณีทุจริตและคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นหรือกำลังเกิดขึ้น

กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงฯ จะรับข้อสังเกตในส่วนที่เกี่ยวข้องไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

6. เงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการตามมาตรการ แก้ไขปัญหากัญเถ้า

ข้อสังเกต

งบประมาณของท้องถิ่นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ แต่ในทางปฏิบัติ มักจะส่งผลถึงประชาชนน้อย เนื่องจากมีผลประโยชน์แอบแฝง ประกอบกับบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีศักยภาพในการบริหารงานที่จำกัด ดังนั้น จึงควรมีการตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ประเมินผล การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดซื้อจัดจ้าง การประมูลงาน การส่งมอบงาน การตรวจรับงาน ให้มีความโปร่งใสและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน

ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุน ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง เพื่อให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างโปร่งใสและเป็นธรรม

ผลการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ตามข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ
ตามที่ได้รับรายงาน

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงบประมาณ

1. รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ และขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ จึงได้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ให้เป็นไปตาม “หลักแห่งการปกครองตนเอง” (ภารกิจใดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การจัดทำภารกิจนั้น หากมอบหมายให้ส่วนราชการจัดทำแทนจะเกิดประสิทธิภาพยิ่งกว่าจัดทำเอง หรือเป็นการอำนวยความสะดวกได้อย่างทั่วถึงอันจะเป็นประโยชน์แก่

ประชาชนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจมอบหมายให้ส่วนราชการดำเนินการแทนได้ ซึ่งโดยวิธีนี้จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการบริการประชาชนเพิ่มขึ้น ในกรณีที่ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลายประการ และภารกิจบางประการยังไม่มีขีดความสามารถหรือยังไม่มีเครื่องมือในการทำงานที่เพียงพอ และส่วนราชการสามารถดำเนินการให้แทนได้อยู่แล้ว ก็เกิดการบริหารจัดการในเขตพื้นที่ร่วมกันและมีความคุ้มค่าในประโยชน์ที่ได้รับ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำสัญญาแผนการปรับปรุงคุณภาพกับ กกต. และมีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณท้องถิ่นรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดตัวชี้วัด สำหรับใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การให้เงินรางวัลตามหลักธรรมาภิบาล และการเลื่อนชั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2548 ให้นำเงินอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4,600 ล้านบาท จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีปัญหาภัยแล้งและขาดแคลนน้ำเท่านั้น โดยเน้นการดำเนินโครงการระบบประปาหมู่บ้าน และ กกต. ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2548 ซึ่งขณะนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งและขาดแคลนน้ำทั้งหมดแล้ว รวม 74 จังหวัด จำนวน 2,381 โครงการ เป็นเงิน 4,600 ล้านบาท โดยมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนในการพิจารณาเปลี่ยนแปลงการจัดสรรงบประมาณก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

การดำเนินงานเพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลการจัดสรรเงินอุดหนุนของรัฐบาลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านทางเว็บไซต์ ทางโทรทัศน์ การจัดทำจดหมายข่าวการกระจายอำนาจ

2. ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะการจัดสรรรายได้และเงินอุดหนุน ในรูปแบบการจัดเวทีชาวบ้าน การเสวนาท้องถิ่น การจัดสัมมนาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มผู้นำชุมชน และประชาชนโดยทั่วไป

3. ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ 10 แห่ง เพื่อเป็นเครือข่ายในการตรวจสอบติดตามผล ประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสรุปรายงานให้ กกต. ทราบ

4. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายงานผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และรายงานให้คณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบต่อไป

5. การใช้จ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่โปร่งใส ลำช้า ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด จะมีผลต่อการพิจารณาคัดเลือก อบต. ที่มีการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งจะมีการเลือกและจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นเงินรางวัลเป็นประจำทุกปี

ผลสัมฤทธิ์

1. ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน และสื่อมวลชน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการกระจายอำนาจที่ถูกต้อง

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินงบประมาณประจำปี รวดเร็วขึ้นในงบประมาณ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมทรัพยากรน้ำ

กรมฯ มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ซึ่งไม่ได้มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่กรมฯ ได้สนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งบุคลากรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย

1. วัตถุประสงค์หลักของการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมปี 2548 ที่เป็นเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เพื่อให้สัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรายได้ของรัฐบาลเป็นร้อยละ 23.5 ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น การจัดสรรเงินอุดหนุนดังกล่าวจึงเป็นการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปและเป็นการจัดสรรในเชิงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจึงควรได้รับการจัดสรร แต่การกำหนดให้ดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาก็เป็นเพียงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเงินที่ได้รับ การจัดสรรไปดำเนินการโครงการที่เป็นการแก้ไขปัญหาก็แล้ว

2. การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้คำนึงถึงสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่โดยแบ่งการจัดสรรงบประมาณ ตามสัดส่วนของประชากร และความเร่งด่วนของสภาพปัญหาโดยแยกเป็นปัญหาในระยะเร่งด่วนและเพื่อการแก้ไขปัญหายาว ดังนี้

2.1 ร้อยละ 10 จัดสรรให้ตามสัดส่วนประชากรเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาก็แล้ว

2.2 ร้อยละ 90 กำหนดให้สำหรับแก้ไขปัญหากรณีเร่งด่วนและระยะยาว

กรณีเร่งด่วน จัดสรรตามจำนวนหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้งตามข้อมูลของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อใช้เป็นค่าจัดหาภาชนะ ค่าเช่าหรือค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับแจกจ่ายน้ำ

กรณีระยะยาว จัดสรรตามสัดส่วนประชากร รายได้โดยวิธีผกผันเพื่อนำไปใช้ขุดลอกแหล่งน้ำ ขุดสระ ขุดเจาะบ่อบาดาล ระบบประปา ก่อสร้างเขื่อน ฝาย เป็นต้น

3. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีมาตรการในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่จัดสรรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

3.1 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาเป็นหลักในการจัดทำงบประมาณ

3.2 การบริหารงบประมาณ มีการใช้มาตรฐานราคากลางวัสดุ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างโปร่งใส กำหนดสถานที่กลางในการประกวดราคา